

rowanie większej puli energii metabolicznej na efekty produkcyjne przeżuwaczy—zwierząt tak bardzo ważnych w dostarczaniu pokarmu dla człowieka.

Piśmienictwo

1. Anil M. H., Forbes J. M.: J. Physiol. 298, 407, 1980.
2. Baile C. A.: In I. W. McDonald (ed.) Digestion and metabolism in ruminant, (Armidale, N. S. W.: University of New England Publishing Unit) 333, 1975.
3. Baile C. A., Beyea J. S., Krabill L. F., Della Fera M. A.: J. Anim. Sci. 49, 1076, 1979.
4. Baile C. A., Della Fera M. A.: Annals NY Acad. Sci. 424, 1985.
5. Baile C. A., Forbes J. M.: Physiol. Rev. 54, 160, 1974.
6. Baile C. A., Martin F. H.: J. Dairy Sci. 54, 897, 1971.
7. Baile C. A., Martin F. H., Simpson C. W., Forbes J. M., Beyea J. S.: J. Dairy Sci. 57, 68, 1974.
8. Bassett J. M.: Proc. Nutr. Soc. 37, 273, 1978.
9. Bell F. R.: J. Anim. Sci. 59, 1369, 1984.
10. Bray G. A.: Proc. Nutr. Soc. 37, 301, 1978.
11. Brockman R. P.: Can. vet. J. 19, 55, 1978.
12. Brockman R. P.: Can. J. Physiol. Pharmacol. 63, 1460, 1985.

13. Della Fera M. A., Baile C. A.: Ann. Rech. Vet. 10, 234, 1979.
14. Della Fera M. A., Baile C. A.: J. Anim. Sci. 59, 1362, 1984.
15. Driver P. M., Forbes J. M., Scanes C. G.: J. Physiol. 290, 399, 1979.
16. Duquette P. F., Muir L. A.: J. Anim. Sci. 49, 1120, 1979.
17. Flint D. J., Futter C. E., Peaker M.: News Physiol. Sci. 2, 1, 1987.
18. Grovum W. L.: Br. J. Nutr. 42, 425, 1979.
19. Grovum W. L., Champan H. W.: Br. J. Nutr. 59, 63, 1988.
20. Harding R., Leek B. F.: J. Physiol. 225, 309, 1972.
21. Harding R., Leek B. F.: J. Physiol. 228, 73, 1973.
22. Houpt T. R.: Am. J. Physiol. 227, 161, 1974.
23. Martin R. J., Ramsay T. G., Harris R. B. S.: Domestic Anim. Endocrinol. 1, 89, 1984.
24. Mayer J.: Annals NY Acad. Sci. 63, 15, 1955.
25. Rezek M.: Can. J. Physiol. Pharmacol. 54, 650, 1976.
26. Ritter R. C.: J. Anim. Sci. 59, 1373, 1984.
27. Ruckebusch Y., Bueno L.: Appl. Anim. Ethol. 4, 301, 1978.
28. Smith G. P., Gibbs J.: Annals NY Acad. Sci. 417, 1985.
29. Studziński T., Czarnocki A., Dela S., Nowakowski A.: Annales UMCS, sect. DD, 34, 85, 1979.
30. Woods S. C., Porte D. Jr.: Adv. Metab. Disorders 10, 457, 1983.

Adres autora: prof. dr hab. Tadeusz Studziński, ul. Rady Delegatów 9/7, 20-115 Lublin

STANISŁAW BARANOW-BARANOWSKI, KRZYSZTOF JANUS, DOROTA JAKUBOWSKA,
DOROTA JANKOWIAK, WIESŁAW F. SKRZYPCZAK

Wpływ hipofizyny na zawartość jonów sodu i potasu w płynie pozakomórkowym organizmu cieląt w okresie neonatalnym*)

Katedra Immunologii i Mikrobiologii Wydziału Zootechnicznego AR, ul. Doktora Judyma 12,
41-466 Szczecin

Hipofizyna jest mieszaniną dwóch hormonów wytwarzanych w jądrach nadwzrokowych (wazopresyna-ADH) i przykomorowych (oksytocyna) podwzgórza, magazynowanych następnie w tylnej części przysadki mózgowej. Hormony te wywierają znaczny wpływ na gospodarkę wodno-mineralną organizmu. Wazopresyna posiada silne działanie antydiuretyczne i natriuretyczne (3, 4, 9, 13, 15, 16). Ogle (12) oraz Melidi (10) zaobserwowali wyraźną zależność między efektem działania ADH a dawką hormonu. Gans (6) stwierdził, że duże dawki wazopresyny (40 razy przewyższające ilość konieczną do wywołania antydiurezy) działają silnie diuretycznie; odmienne wyniki uzyskali w swej pracy Martinez-Maldonado i wsp. (8). Nicholson (11) nie zaobserwował wpływu ADH na wydalanie wody z kałem u owiec. Istnieją doniesienia (17), że analogi wazopresyny (głównie ornityno-wazopresyna) powodują wzmożenie diurezy, zwiększoną utratę potasu z moczem i obniżenie jego koncentracji w osoczu. Gierszkovic (7) wykazał podobne działanie wazopresyny i oksytocyny na wielkość przestrzeni wodnych w żywym organizmie, domięśniowe podanie wym. hormonów powodowało statystycznie istotny wzrost objętości osocza i obniżenie objętości płynu śródmiąższowego.

Celem pracy było określenie wpływu domięśniowej iniekcji hipofizyny na bezwzględne objętości płynu pozakomórkowego, śródmiąższowego i osocza w organizmie cieląt oraz na zawartość jonów sodu i potasu w przestrzeni wodnej pozakomórkowej. Postanowiono także określić wpływ wieku cieląt na efekty działania hipofizyny.

Materiał i metody

Doświadczenie przeprowadzono na 8 cielętach rasy cb. w 8—32 dni. Masa ciała zwierząt wynosiła na początku okresu doświadczenia średnio 34 ± 2 kg, natomiast na końcu 54 ± 3 kg. Średnie dzienne przyrosty wahały się w granicach od 750 do 850 g. Przed rozpoczęciem badań katetyzowano żyłę jarzmowa zewnętrzną za pomocą drenu polietylenowego (1). Zabieg ten umożliwił dożylną infuzję substancji testowych i pobieranie próbek krwi w krótkich odstępach czasu.

Na każdym cielecie dokonano ośmiokrotnego (w 8, 11, 15, 18, 22, 25, 29, 32 dniu życia) oznaczenia objętości płynu pozakomórkowego (ECF) i osocza (PV). Określano także koncentrację sodu i potasu w osoczu.

Zawartość płynu pozakomórkowego, osocza oraz poziom jonów Na i K oznaczano przed i po domięśniowej iniekcji hipofizyny (0,2 jV/kg m.c. — *Hypophysys pars posterior* — Polfa).

Objętość ECF określano metodą rodankową (5), a osocza za pomocą błękitu Evansa (18). Substancje testowe podano w iniekcji dożylny w ilości: 500 mg rodanku sodowego i 25 mg błękitu Evansa rozpuszczone w 5 ml 0,9% NaCl. Szczegółowa procedura doty-

*) Praca wykonana i finansowana w ramach CPBP 05.06.4.

Tab. 1. Zmiany objętości płynu pozakomórkowego, śródmiąższowego i osocza w organizmie cieląt oraz koncentracja jonów sodu i potasu w osoczu przed i po domięśniowej iniekcji hipofizyny w dawce 0,2 jV/kg m.c.

Dzień życia	n	ECF (l)		PV (l)		ISF (l)		Na _{os.} mmol/l		Na _{ISF} mmol/l		K _{os.} mmol/l		K _{ISF} mmol/l	
		O	H	O	H	O	H	O	H	O	H	O	H	O	H
8	8	14,75 1,23	14,80 1,56	3,55 0,33	3,75 0,35	11,20 1,05	11,05 1,10	128 6	127 5	131 6	130 6	4,6 0,2	4,7 0,3	4,7 0,2	4,8 0,3
11	8	14,05 1,34	14,00 1,53	3,65 0,31	3,80 0,34	10,40 0,97	10,20 0,92	129 7	128 7	132 8	131 8	4,7 0,2	4,7 0,2	4,8 0,3	4,8 0,2
15	8	14,33 1,67	14,20 1,44	3,83 0,35	3,96 0,31	10,50 1,02	10,24 0,97	128 7	128 7	131 8	131 7	4,6 0,3	4,6 0,3	4,7 0,3	4,7 0,3
18	8	14,81 1,55	14,90 1,35	3,86 0,37	4,00 0,39	10,95 0,97	10,90 0,92	129 8	129 8	132 8	132 6	4,8 0,2	4,7 0,2	4,9 0,2	4,8 0,3
22	8	15,05 1,68	15,00 1,70	4,00 0,40	4,20 0,38	11,05 1,02	10,80 0,98	128 6	127 6	131 7	130 7	4,7 0,2	4,8 0,2	4,8 0,3	4,9 0,2
25	8	14,94 1,35	15,00 1,28	4,14 0,33	4,30 0,36	10,80 0,89	10,70 0,78	130 5	130 5	133 6	133 6	4,8 0,2	4,8 0,3	4,9 0,2	4,9 0,2
29	8	15,35 1,40	15,20 1,22	4,35 0,35	4,50 0,30	11,00 0,88	10,70 0,73	128 5	128 5	131 5	131 5	4,8 0,1	4,6 0,1	4,9 0,2	4,7 0,1
32	8	15,00 1,33	14,90 1,24	4,40 0,32	4,60 0,30	10,60 0,78	10,30 0,80	129 4	128 4	132 5	131 5	4,8 0,2	4,7 0,2	4,9 0,2	4,8 0,2
\bar{x}	\pm	14,78 1,37	14,75 1,46	3,97 0,35	4,14 0,33	10,81 0,94	10,61 0,89	128,6 5,8	128,1 6,3	131,2 6,6	130,7 6,4	4,7 0,2	4,7 0,2	4,8 0,2	4,8 0,3

Objaśnienia: ECF — płyn pozakomórkowy, PV — objętość osocza, ISF — płyn śródmiąższowy, Na_{os.} — koncentracja sodu w osoczu, Na_{ISF} — koncentracja sodu w płynie, śródmiąższowym, O — wartości przed oraz H — wartości po iniekcji hipofizyny.

cząca oznaczania objętości płynu pozakomórkowego i osocza w organizmie cieląt podana została we wcześniejszych publikacjach (2).

Objętość płynu śródmiąższowego (ISF) wyliczono jako różnicę między objętościami płynu pozakomórkowego i osocza (ISF=ECF—PV). Poziom sodu i potasu w osoczu oznaczano metodą fotometrii płomieniowej. Stężenie jonów Na i K w płynie śródmiąższowym wyliczono mnożąc ich koncentrację w osoczu przez współczynnik 1,02 (2).

Uzyskane wyniki poddane zostały opracowaniu statystycznemu i zamieszczone w tab. 1 i 2.

Wyniki i omówienie

Koncentracja jonów sodu w osoczu krwi cieląt wynosiła przed iniekcją hipofizyny średnio 128,6 mmol/l, a po iniekcji 128,1 mmol/l. Odpowiednie wartości dla jonów potasu wynosiły 4,7 mmol/l i 4,7 mmol/l. Zaobserwowana w przypadku jonów Na różnica nie okazała się statystycznie istotna (tab. 1). Nie wykazano także statystycznych zależności między wiekiem cieląt a wielkością zmian stężenia sodu i potasu w osoczu po domięśniowym podaniu hipofizyny. Rzęsa i Niezgoda (14) badając wpływ hormonów tylnego płata przysadki mózgowej na koncentrację Na i K we krwi kur zaobserwowali po podaniu ADH w dawce 0,2 y/kg statystycznie istotny wzrost poziomu Na i zmniejszenie poziomu K. Wprowadzenie wazopresyny w dawce 0,4 y/kg wpłynęło istotnie tylko na koncentrację jonów potasu. Podanie

oksytocyny w ilości 0,2 y/kg wywołało wzrost stężenia sodu i obniżenie koncentracji potasu we krwi kur.

Domięśniowa iniekcja hipofizyny w dawce 0,2 jV/kg m.c. nie spowodowała praktycznie żadnych zmian wyrażonej w litrach objętości płynu pozakomórkowego ($\bar{x}_O=14,78$ l, $\bar{x}_H=14,75$ l). Zaobserwowano także nieznaczne zmniejszenie objętości płynu śródmiąższowego ($\bar{x}_O=10,81$ l, $\bar{x}_H=10,61$ l) oraz wzrost objętości osocza ($\bar{x}_O=3,97$ l, $\bar{x}_H=4,14$ l). Stwierdzone różnice nie uzyskały potwierdzenia statystycznego (tab. 1). Podobnie jak w przypadku zmian stężeń jonów sodu i potasu w osoczu, także zmiany objętości badanych przedziałów płynowych po podaniu hipofizyny wydają się być niezależne od wieku cieląt.

Całkowita zawartość jonów sodu w płynie pozakomórkowym i śródmiąższowym uległa pod wpływem stosowanej hipofizyny obniżeniu (ECF: -9,2 mmol, ISF: -28,6 mol); stwierdzonych różnic nie udało się jednak potwierdzić statystycznie. Odmiennie kształtowała się zawartość tego elektrolitu w osoczu, iniekcja hipofizyny spowodowała wzrost bezwzględnej ilości Na w tym przedziale płynowym ($\bar{x}_O=511,0$, $\bar{x}_H=430,4$ mmol). Różnica ta nie okazała się statystycznie istotna (tab. 2).

Domięśniowe podanie hipofizyny w dawce 0,2 jV/kg masy ciała cieląt wpłynęło na zmniejszenie całkowitej zawartości jonów potasu w

Tab. 2. Kształtowanie się zawartości jonów sodu i potasu w płynie pozakomórkowym, śródmiąższowym oraz osoczu w organizmie cieląt przed i po domięśniowej iniekcji hipofizyny w dawce 0,2 jV/kg m.c.

Dzień życia	Na ECF mmol		Na os. mmol		Na ISF mmol		K ECF mmol		K os. mmol		K ISF mmol		Na + K ECF mmol	
	O	H	O	H	O	H	O	H	O	H	O	H	O	H
8 ±	1921,6 100,6	1913,0 98,7	454,4 23,8	476,3 24,5	1467,2 87,9	1436,5 67,8	68,9 6,4	71,0 5,8	16,3 1,5	18,0 1,7	526 4,5	53,0 3,9	1990,5 123,8	1984,0 145,6
11 ±	1843,6 111,2	1822,6 107,8	470,8 22,8	486,4 18,9	1372,8 97,6	1336,2 78,9	67,1 5,9	66,9 5,4	17,2 1,6	17,9 1,8	49,9 4,4	49,0 4,8	1910,7 128,9	1889,5 113,7
15 ±	1865,7 99,7	1848,3 107,6	490,2 25,4	506,9 22,4	1375,5 105,5	1341,4 97,8	67,0 6,3	66,4 5,4	17,7 1,5	18,2 1,6	49,3 5,0	48,2 4,6	1932,7 112,6	1914,7 124,8
18 ±	1943,3 104,8	1954,8 101,3	497,9 21,8	516,0 22,8	1445,4 102,8	1438,8 98,6	72,2 7,1	71,1 6,3	18,5 1,8	18,8 1,7	53,7 5,4	52,3 4,8	2015,5 156,7	2025,9 123,8
22 ±	1959,6 145,6	1937,4 121,8	512,0 34,9	533,4 31,8	1447,6 113,8	1404,0 123,9	71,8 5,9	73,1 6,3	18,8 1,4	20,2 1,6	53,0 4,8	52,9 5,1	2032,4 124,6	2010,5 145,8
25 ±	1974,6 134,6	1982,1 124,8	538,2 35,8	559,0 32,9	1436,4 107,6	1423,1 112,8	72,8 6,8	73,0 7,1	19,9 1,6	20,6 1,9	52,9 5,4	52,4 4,8	2047,4 112,8	2055,1 134,6
29 ±	1997,8 105,8	1992,9 124,7	556,8 29,6	576,0 31,8	1441,0 98,0	1412,4 113,8	74,8 7,1	71,0 6,8	20,9 1,8	20,7 1,6	53,9 5,2	50,3 4,6	2072,6 156,7	2063,9 132,8
32 ±	1966,8 111,8	1948,4 134,7	567,6 32,8	588,8 35,8	1399,2 122,8	1359,6 107,6	73,0 5,6	71,1 5,9	21,1 2,1	21,6 2,2	51,9 6,1	49,5 5,2	2039,8 121,6	2019,5 113,7
± XI	1934,1 105,3	1924,9 112,1	511,0 29,8	530,4 28,3	1423,1 109,7	1394,5 98,7	70,9 6,2	70,5 6,1	18,8 1,8	19,5 1,9	52,1 5,7	51,0 4,5	2005,0 134,7	1995,4 129,8

Objaśnienia: Na_{ECF}, Na_{os.}, Na_{ISF} — całkowita zawartość jonów sodu w płynie pozakomórkowym, osoczu i płynie śródmiąższowym. Analogiczne objaśnienie dla jonów potasu.

płynie pozakomórkowym i śródmiąższowym (ECF: —0,4 mmol, ISF: —1,1 mmol) oraz na wzrost bezwzględnej ilości tego elektrolitu w osoczu (+0,7 mmol). Stwierdzone różnice nie uzyskały potwierdzenia statystycznego (tab. 2).

Całkowita zawartość jonów sodu i potasu w przestrzeni wodnej pozakomórkowej uległa pod wpływem hipofizyny niewielkiemu, statystycznie nieistotnemu obniżeniu ($\bar{x}_0=2005,0$ mml, $\bar{x}_H=1995,4$ mml) (tab. 2).

Zaobserwowane zmiany bezwzględnej ilości jonów Na i K w płynie pozakomórkowym, śródmiąższowym i osoczu po podaniu hormonu nie wydają się być zależne od wieku badanych cieląt (tab. 2).

Wnioski

1. Domięśniowa iniekcja hipofizyny w dawce 0,2 jV/kg m.c. nie wywiera wyraźnego wpływu na zawartość jonów sodu i potasu w płynie pozakomórkowym, śródmiąższowym i osoczu krwi cieląt w pierwszym miesiącu ich życia.

2. Niewielkie zmiany całkowitej ilości jonów Na i K w badanych przestrzeniach wodnych wydają się być spowodowane w głównej mierze zmianami objętości poszczególnych przedziałów płynowych pod wpływem stosowanej hipofizyny.

Piśmiennictwo

1. Baranow-Baranowski S., Skrzypczak W., Jankowiak D.: Medycyna Wet. 40, 665, 1984.
2. Baranow-Baranowski S., Janus K., Jakubowska D.: Medycyna Wet. 44, 315 1988.

3. Burstyn P. G. R.: J. Physiol (Gr. Brit) 275, 39, 1978.
4. Cott D., Morton J. J.: Quart. J. Exp. Physiol. 62, 73, 1977.
5. Daum S.: Cas. Lek. Ces. 90, 837, 1951.
6. Gans J. H.: Amer. J. Vet. Res. 25, 918, 1964.
7. Gierszkovic Z. I.: Fiziol. Z. (ZSRR) 42, 1255, 1976.
8. Martinez-Maldonado M., Eknayan G., Suki W. N.: Am. J. Physiol. 220, 2013, 1971.
9. Mechan P. J., Congin M., Coghlan J. P., Denton D. A., Mc Cathy P. J., Mc Kinley M. J., Scoggins B. A., Treshan J.: Proc. Austral. Physiol. Pharmacol. Soc. 13, 82, 1982.
10. Melnik N. N.: Izv Sib. AN. ZSRR. 15, 135, 1970.
11. Nicholson T.: Zbl. Vetmed. 28, 547, 1981.
12. Oole C. W.: Arch. Inter. Physiol. Biochim. 76, 76, 1968.
13. Robillard J. E., Wetzman R. E.: Am. J. Physiol. 238, 407, 1980.
14. Rzesza J., Niezgodna J.: Bull. Acad. polon. sci. Ser. sci. biol. 17, 585, 1969.
15. Wong T. H.: Neuroendocrinol. Letter. 4, 209, 1982.
16. Yesberg N. E., Henderson M., Budtz-Olsen O. E.: Austral. J. Exp. Biol. Med. Sci. 51, 191, 1974.
17. Yesberg N. E., Henderson M., Budtz-Olsen O. E.: Quart. J. Exp. Physiol. 63, 179, 1978.
18. Zak R.: Cas. Lek. Ces. 96, 457, 1957.

Adres autora: prof. dr hab. Stanisław Baranow-Baranowski, ul. Tkacka 58/7, 70-556 Szczecin

Баранов-Барановский С., Янус К., Якубовская Д., Янковская Л., Скрипичак В. Ф.: - Влияние гипофизина на содержание натрия и калия во внеклеточной жидкости организма телат в неонатальный период

Опыт провели на 8 телятах ч-п породы, возрастом 8—32 дня. На каждом животном провели 8-кратное определение объема внеклеточной жидкости и плазмы, а также концентрации ионов натрия и калия в плазме перед и после внутримышечной инъекции гипофизина в дозе 0,2 jV/kg м.т. Не отметили статистически существенного влияния применяемого гормонального препарата на уровень Na и Ca в плазме крови исследуемых телят, а также на объем отдельных водных пространств. Полное содержание ионов натрия и калия в внеклеточной и интерстициальной жидкости и плазме перед и после ввола гипофизина не отличалось существенно. Не показали также наличия зависимости между

возрастом телят и величиной изменений содержания исследуемых электролитов и объема отдельных водных пространств после инъекции гипофизина.

Baranow-Baranowski S., Janus K., Jakubowska D., Jankowiak D., Skrzypczak W. F.: **The influence of hypophysin on potassium and sodium ions concentration in extracellular fluid of calves in neonatal period**

The experiments were carried out on 8 black-and-white calves aging 8—32 days. The following parameters were determined: volume of extracellular fluid

and plasma, concentration of sodium and potassium ions in plasma before and after intramuscular injection of 0.2 jV of hypophysin per kg of body weight. All the determinations were done 8 times in each animal. It was not found a significant influence of hypophysin on blood level of Na and K and the volume of the examined water compartments. A total content of Na and K ions in extracellular, intraparenchymal fluids and in plasma before and after hypophysin injection did not differ significantly. It was not found a relationship between age of calves and the range of changes of electrolytes and the volume of the examined water compartments after hypophysin injection.

ZAGADNIENIA SPOŁECZNO-ZAWODOWE

WIESŁAW BAREJ
Warszawa

O problemach kształcenia kadr weterynaryjnych*)

Kadrę weterynaryjną stanowią pracownicy zawodowo przygotowani do wykonywania zadań w zakresie ochrony zdrowia zwierząt, a pośrednio także i ludzi. W grupie tej należy wyróżnić przynajmniej 3 podgrupy współpracujące ze sobą w realizacji zadań; są to: lekarze weterynarii, technicy weterynarii i personel administracyjno-pomocniczy. W niniejszym referacie omówione zostaną problemy związane tylko z podgrupą lekarzy weterynarii, przy zaznaczeniu jednak, że liczebność i jakość przygotowania techników weterynaryjnych, zakres ich obowiązków istotnie wpływają na sprawność działania całej kadry weterynaryjnej. Niemniej jednak zasadnicze zadania określone dla kadr weterynaryjnych są realizowane przez lekarzy. Zakres ich działania i obowiązków jest bardzo szeroki. Absolwent studiów weterynaryjnych powinien bowiem posiadać szeroką wiedzę i doświadczenie, które są niezbędne do prawidłowej oceny stanu zdrowia zwierząt, rozpoznania, leczenia i zapobiegania schorzeniom tych zwierząt, podniesienia ich wydajności produkcyjnej, ponadto powinien być przygotowany do określenia stanu higienicznego, wartości zdrowotnej i odżywczej produktów pokarmowych pochodzenia zwierzęcego w aspekcie prawidłowego odżywiania człowieka i zachowania jego zdrowia. Należy jednak stwierdzić, że jedna osoba nie jest w stanie osiągnąć takiej wiedzy i doświadczenia, które pozwoliłyby jej wypełniać wszystkie zadania przedstawione w powyższym określeniu roli lekarza weterynarii. Jeżeli prawo, zwyczaj i organizacja pracy dopuszczają taką możliwość — to jest to niekorzystne zarówno dla wykonującego ten zawód, jak i dla samego zawodu jako branży.

Na świecie ten problem realizacji zadań lekarsko-weterynaryjnych jest rozwiązywany w różny sposób. W wielu krajach stosuje się np. podczas studiów specjalizację bądź elektywy, pozwalające na przygotowanie do pracy w węższym zakresie. W wielu też przypadkach obowiązujące studia podyplomowe określają specjalizację. Jeszcze inne rozwiązanie — to tworzenie wydziałów bądź uczelni zootechniczno-weterynaryjnych, pozwalających na przeniesienie znacznej części zadań weterynaryjnych na służbę zootechniczną. W niektórych krajach przedłuża się studia weterynaryjne (do 6000 godzin programowych), co — moim zdaniem — nie jest rozwiązaniem dobrym. W Polsce w latach sześćdziesiątych, przejściowo, wprowadzono na studiach weterynaryjnych specjalizację na dwóch elektywach: klinicznym i sanitarno-higienicznym, co według niektórych specjalistów nie sprawdziło się w praktyce. Wydaje się jednak, że osoby odpowiedzialne za programy nauczania w tamtych czasach nie oceniły do końca pozytywnych cech specjalizacji i zbyt łatwo uległy presji „wygodnych” absolwentów. Przywracając stare programy nauczania, utrzymywane praktycznie do dziś, spowodowano, że przygotowanie obecnego absolwenta do pracy nie różni się znacznie od przygotowania z lat trzydziestych. Prawda jest, że nasze współczesne rolnictwo, dla którego przede wszystkim pracuje służba weterynaryjna, pod wieloma względami jest podobne do rolnictwa z tamtych lat; nie usprawiedliwia to jednak zachowawczego traktowania zawodu. Doświadczenia innych krajów (Węgry, NRD, RFN, u których w okresie kilku czy kilkunastu lat podwojono produkcję zwierzęcą) wskazują, że nasza służba weterynaryjna może nie zdążyć za takim postępem i jej zadania przejmą inni.

* Referat wygłoszony na VIII Kongresie PTNW w Warszawie.